

Хто такий М. Л. Духов – легенда, герой, людина?

- Підготувала:
вчитель фізики
Хитцівської ЗОШ І-ІІ ступенів
Хлібко Л.Ф.

Духов Микола Леонідович

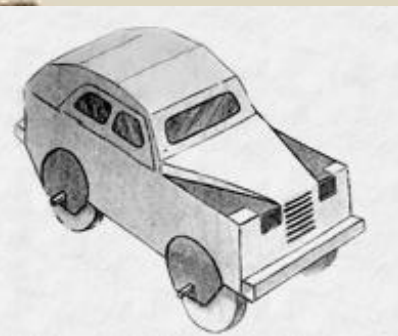
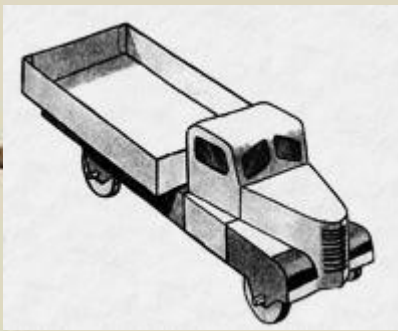

народився 110 років тому 26 (13 жовтня) в мальовничому селі Веприк над Псллом у Гадяцькому повіті Полтавської губернії. Син старого козака Духа і його дружини, далекої родички матері Гоголя.

М. Л. Духов (хвоста "ов" до свого прізвища отримав від російської влади).

Батько, військовий фельдшер царської армії, сподівався, що син піде його дорогою – вивчиться на лікаря

У семирічного малого багато захоплень: має нахил до майстрування, добре малює, вміє писати й читати. Його дід Віктор Полієвктович пророкує, що із внука міг би бути великий майстер, бо на той час у Миколчиній майстерні (тісній комірчині) вже були його витвори: іграшки, різні пристрої, машини. Все зроблено акуратно, добротно. Мрія хлопчика – зробити щось таке велике й хороше

З семи років Миколка вчився у Веприцькій початковій школі. В 10 років знав більше, ніж того вимагає програма початкової школи. Потім вступає до Гадяцької чоловічої гімназії, яку закінчив у 1918 році. Особливо легко йому вдавалися математика, фізика, хімія, латинська та французька мови. У вільний час брав до рук олівці й малював портрети знайомих, пейзажі Гадяча, Припсілля.

У віці 14 років (1918 р.) юнак працює секретарем у Веприцькому комітеті бідноти, завідує районною хатою-читальнею. М. Духов був одним з перших комсомольців села. Згуртовує молодь у сільбуді.

Вепричани любили концерти оркестру народних інструментів, якими керував Микола, п'єси, в яких він грав. Особливо подобалась глядачам у його виконанні роль Петра в «Наталці Полтавці»

В 1925 році сім'я Духових переїжджає в Чупахівку і Микола йде різальником буряка на Чупахівський цукровий завод.

На запитання директора заводу про те, чого іде працювати робітником відповів «Попрацюю рік-два, а тоді вступатиму до інституту»

Близькі і знайомі помітили потяг хлопця до техніки. Радіо на заводі ще не чули, і він загорівся ідеєю сконструювати приймач. Найважче було виготовити перемінний конденсатор з алюмінієвих пластин і детектора. Випросив у заводського бухгалтера кілька алюмінієвих пластин із конторської картотеки, а для постійного

конденсатора використав фольгу з цукеркових обгортки. Коли радіо заговорило, то люди, які зібралися почули передачу радіостанції Комінтерну з Москви, а потім і інших станцій, навіть закордонних

Через рік Миколу Духова, як одного з найактивніших комсомольців посилають на робітфак при Харківському геодезичному інституті, після якого необхідно було продовжити навчання за фахом землеміра або геодезиста. Проте Миколу невпинно тягне до техніки, тому йде навчатися в Ленінградському політехнічному інституті. В 1932 році він закінчив механічний факультет за фахом “Конструювання тракторів і автомобілів”

Духова направляють на роботу на Кіровський завод. За 16 років роботи на ньому Микола Леонідович виріс від рядового інженера до головного конструктора. Тут він працював над конструюванням пристроїв для трактора "Універсал", над створенням першого вітчизняного автомобіля Л-1, брав участь у виробництві важкого підйомного залізничного крану. Автор ряду конструкцій важких танків

За створення і налагодження серійного виробництва танків КВ М.Л. Духова нагороджено орденом Леніна.

У роки Великої Вітчизняної війни він поліпшує бойові якості знаменитого танка Т-34, створює нові модифікації КВ, а на базі важких танків – самохідні артилерійські установки: САУ-76, САУ-122, САУ-1

Т-34

КВ

САУ

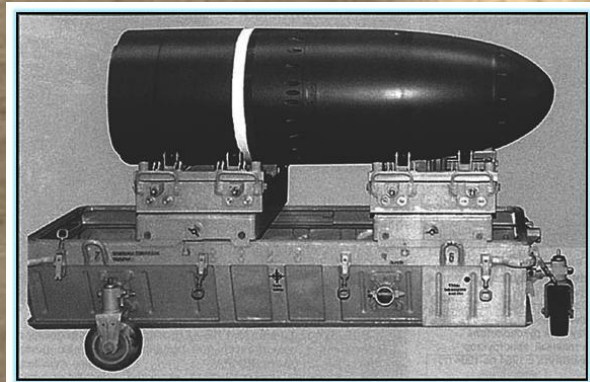
Згодом під керівництвом М. Духова створюються важкі танки серії ІС. ІС-2 вважається найбільш ефективним танком Другої світової війни. Силу танка визнавали і противники, рекомендуючи стріляти по танкові ІС лише з засідок, не вступаючи у відкриті зіткнення. Прославлений полководець, Маршал Радянського Союзу Г. К. Жуков назвав грізні танки «козирним тузом у військовій грі»

Внесок Миколи Леонідовича Духова в обороноздатність країни не обмежується створенням чудових танків, що творили перемогу у Другій світовій війні. По війні він ненадовго повертається до конструювання мирної техніки – керує створенням трактора ЧТЗ С-80, працює головним інженером Челябінського тракторного заводу

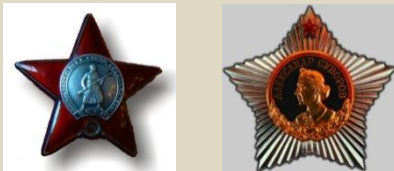

В 1948 році М. Л. Духов переходить працювати в атомну промисловість. Разом із І. В. Курчатовим та іншими видатними вченими він успішно розв'язує інженерне завдання створення атомної бомби. Духова називають основоположником конструкторської школи ядерних боєприпасів. Під його керівництвом в СРСР було розроблено перше покоління ядерних боєприпасів для сімнадцяти різних носіїв – балістичних ракет Р-7, торпед Т-5, перших крилатих ракет

Про те, що означала для країни праця М. Л. Духова свідчать його нагороди і звання

- Тричі Герой Соціалістичної Праці (1945 , 1949, 1954);
- чотири ордени Леніна (1940; 1944; 1945; 1954);
- орден Суворова 2-го ступеня (1945);
- орден Трудового Червоного Прапора (1944);
- орден Червоної Зірки (1942);
- медаль «За трудову доблесть» (1940);
- Ленінська премія (1960);
- п'ять Сталінських премій (1943, 1946, 1949, 1951, 1953)
- член-кореспондент Академії Наук СРСР (1953)
- Доктор технічних наук

І. Курчатова наполягав на висуненні М. Духова в академіки, однак той кожного разу делікатно відмовлявся, зауважуючи, що вченого ступеня доктора технічних наук без захисту дисертації йому вистачить сповна. На це Курчатова парировав: "Та що ви, Миколо Леонідовичу! Свої дисертації ви захистили на полігонах, а ваші Золоті Зірки чеканились на атомному вогні, який ви допомогли нам засвітити над безлюдним степом".

Ледь умовили колеги, щоб один з важливих приладів космічної ракети, винайденої і сконструйованої Духовим, в його честь назвати ДУХОМ.

Духова не стало в першотравневий день 1964 року — залишив цей світ у розквіті творчих сил.

Похований у Москві на Новодівичому цвинтарі.

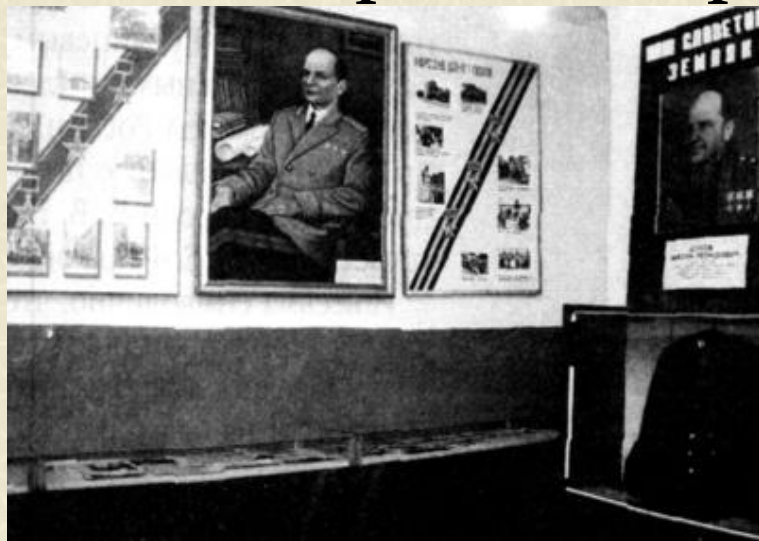
Через десятиліття він ніби прилинув до рідного села — у бронзі, на високому постаменті, увінчаний золотом Героя, про яке земляки дізнались лише після смерті Духова

Людина століття, конструктор від Бога – так про нього тепер пишуть його соратники

Земляки-гадячани пишаються тим, що їх край дав путівку в життя генералу-лейтенанту, геніальному винахіднику з чудовими організаторськими здібностями.

Ім'ям Миколи Леонідовича названо вулиці в Полтаві та Гадячі, а в рідному Веприку – школу та сільськогосподарське підприємство.

Музей
Л.М. Духову
в с. Веприк

**Веприцька земля таланти мала.
Миколу Духова світу подарувала.
До техніки неабиякий хист мав.
Бронетехніку і навіть ядерну зброю
конструював.**

**Вдумливий вчений-аналітик.
Нові обшири наук відкривав.
Талановитий конструктор-керівник,
Що таємниці техніки пізнав.
Ім'ям конструктора пишається земля,
В Полтаві вулиця носить його ім'я,
У Веприку пам'ять бережуть земляки.
Микола Духов – вчений на віки!**

Дякую
за увагу

